

Statenmededeling

Onderwerp

Onderzoek kosteneffectiviteit VTH-taken (uitvoering motie M4 Omgevingsdiensten van 21 april 2017)

Datum

11 juni 2018

Documentnummer

GS: 4360811

PS: 4370955

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De conclusies en aanbevelingen uit het rapport van het onderzoek naar de verbetering van de kosteneffectiviteit van de organisatie en werkprocessen van de VTH-taken bij gemeenten en omgevingsdiensten.

Aanleiding

Provinciale Staten van Noord-Brabant hebben in hun vergadering van 21 april 2017 [motie M4](#) aangenomen. In overleg met de indieners van de motie is besloten om de motie gewijzigd uit te voeren, dit is met onderbouwing aangegeven in de [statenmededeling van 12 september 2017](#).

Met deze statenmededeling informeren wij u over het resultaat van de uitvoering van deze motie, zijnde de conclusies van en aanbevelingen uit het onderzoek. Het doel van de motie en daarmee het onderzoek is het ondersteunen van gemeenten in hun afweging wat betreft mandatering en takenpakket richting Omgevingsdiensten.

Bevoegdheid

Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van wat in de motie is vervat en uw Staten kunnen hiervan kennisnemen op basis van uw controlerende rol.

Kernboodschap

- 1. Niet het mandaat is bepalend voor een efficiënte werkwijze, maar de uniformiteit van het uitvoeringsproces.*

Gereflecteerd is op de (in het verleden) gemaakte keuzes door gemeenten, provincie en omgevingsdiensten, ervaringen met de huidige organisatie en werkwijze bij de uitvoering en waar en hoe verbetering mogelijk is.

2. Informatiehuishouding voor de toekomst belangrijk

In elke regio staat het opzetten van een gezamenlijke digitale informatiehuishouding hoog op de agenda. Dit is zowel een zeer noodzakelijke als complexe opgave, niet alleen in technische zin. Bundeling van de krachten op de schaal van Brabant is wenselijk.

Datum

11 juni 2018

Documentnummer

GS: 4360811

PS: 4370955

3. Bevindingen Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten ondersteunen de conclusies en aanbevelingen uit het rapport. De provincie heeft haar eigen organisatie- en werkprocessen op orde, en is bereid andere partners daarin te faciliteren door kennisdeling en te wijzen op kansen voor efficiency verbetering. Ook zal de provincie via haar wettelijke coördinerende rol de aandacht voor de brede uniformiteit agenderen in het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO).

Onderzoeksvraag

In het onderzoek stond de vraag naar het algemene beeld van de taakverdeling, mandatering en werkafspraken bij de uitvoering van de VTH-taken en de lessen die uit de ervaringen daarmee de afgelopen jaren kunnen worden geleerd centraal. Dit toegespitst op de kosteneffectiviteit en kwaliteit van de uitvoering.

Conclusies uit het onderzoek

1. Grote verscheidenheid aan takenpakketten, mandaten en motieven.

Het neerleggen van een breed takenpakket bij de omgevingsdienst is vooral ingegeven vanuit organisatorische motieven (continuïteit, deskundigheid etc.). Terughoudendheid van gemeenten hieromtrent heeft eerder te maken met gebrek aan vertrouwen jegens de omgevingsdienst, optimalisering van de eigen organisatie- en werkprocessen en/of behoud van eigen autonomie.

2. Niet het mandaat en waar de knip¹ ligt zijn meest kritisch maar het uitvoeringsproces

Vanuit kosteneffectiviteit gezien is het niet zo kritisch waar de knip tussen lokaal en regionaal precies ligt (en of een omgevingsdienst een vergaand mandaat heeft of niet). Kritisch is vooral of het proces zelf goed is georganiseerd en ieder zijn of haar rol daar goed in neemt.

¹ De werkafspraken, dat wil zeggen rol- en taakverdeling ('knip') tussen gemeenten en omgevingsdienst, variëren op de volgende punten:

- Plaats van het loket
- Wie de regie voert over het proces (case-management)
- Wie de ontvankelijkheid beoordeelt
- Wie de inhoudelijke beoordeling doet
- Wie de tekst van de beschikking i.c. het B&W-advies over de aanvraag opstelt
- Wie eventuele zienswijzen of bezwaren behandelt
- Wie een eventueel beroep voorbereidt
- De inrichting en werkafspraken wat betreft informatiebeheer en administratief proces

3. Een gedeeld beeld van wanneer de kwaliteit van de uitvoering goed is, is essentieel

Nog te vaak zijn er (niet goed uitgesproken) verschillen van mening over wanneer de uitvoering goed is of wat moet worden bereikt. Daarbij gaat het niet over het gelijk van de ene of de andere. Essentieel is een gedeeld beeld van wat er met de uitvoering moet worden bereikt. Zowel op programma- als op dossierniveau.

Datum

11 juni 2018

Documentnummer

GS: 4360811

PS: 4370955

4. Uniformering kan helpen

Verdergaande uniformering – en mogelijk mandatering – kan wel helpen de kosteneffectiviteit te verhogen, vooral wat betreft de beheerskosten en reductie van ‘reparatiekosten’ door fouten die kunnen ontstaan door de grote variëteit.

5. Winst in innovatie

Daarnaast is de verwachting dat het anders omgaan met de uitvoering, waarbij de focus meer ligt op het uiteindelijke effect, tot meer kosteneffectiviteit leidt. Dit kan bijvoorbeeld ten aanzien van:

- De wijze van prioriteitstelling door het bevoegde gezag (meer informatiegestuurd/dynamischer, (gebieds)integraal, vanuit bredere ruimtelijke opgaven etc.);
- De wijze van opdrachtverstrekking door het bevoegde gezag: van programma en capaciteitsberekening naar beheersovereenkomst voor takenpakket en effect-afspraken;
- De uitvoering strategieën zelf door de omgevingsdienst: inzicht voor toezicht, slim omgaan met meldingen etc.

6. Samenspraak is essentieel

Essentieel om stappen te kunnen zetten in het verbeteren van de kosteneffectiviteit is de samenspraak tussen gemeenten (en provincie) en omgevingsdiensten. Persoonlijke en professionele vertrouwensvorming zijn daarbij belangrijke voorwaarden. Dit geldt op het niveau van:

- Dossiers en processen tussen de betrokken professionals van gemeenten (en provincie) en omgevingsdiensten
- Organisatie en management binnen en tussen een deelnemer/opdrachtgever en een omgevingsdienst
- De samenwerkende organisaties als geheel (provincie, gemeenten en omgevingsdienst)

7. Balans in wat collectief en wat individueel optimaal is

Oplossingen worden beredeneerd vanuit de eigen organisatie. Wat optimaal is voor een gemeente hoeft niet optimaal te zijn voor een omgevingsdienst. Als elke gemeente kiest voor optimalisatie vanuit het eigen perspectief, zal het geheel (niveau omgevingsdienst) zeker niet optimaal zijn qua kosteneffectiviteit. Er groeit wel een notie dat er een (betere) balans moet worden gevonden tussen optimaliseren vanuit elke deelnemer afzonderlijk en optimaliseren alleen vanuit de omgevingsdienst gezien.

Datum

11 juni 2018

Documentnummer

GS: 4360811

PS: 4370955

8. Breder organisatorische basis moet op orde zijn, zowel bij deelnemer als bij omgevingsdienst

Een essentiële voorwaarde voor een kosteneffectieve uitvoering is dat de basis op orde is. Zowel van gemeenten (en provincie) als omgevingsdiensten.

Belangrijke elementen van de basis zijn:

- De bedrijfsvoering is op orde ("organisatie transparant en in controle")
- De juiste organisatiecompetenties zijn aanwezig (bestuurlijke sensitiviteit, omgevingsbewustzijn, communicatief, samenwerkingsgericht etc.)
- Samenhangende digitale ondersteuning is een 'must have'
- Financiële kaders moeten transparant zijn
- Het belang van goed accountmanagement, bij gemeenten en omgevingsdiensten
- Vertrouwen geven door gemeenten en verantwoordelijkheid nemen door omgevingsdiensten

Aanbevelingen

Uit de verkenningen zijn 4 scenario's (routes) afgeleid die gemeenten, provincie en omgevingsdiensten samen kunnen gebruiken om de kosteneffectiviteit te verbeteren. De ervaringen van afgelopen jaren en de lessen die eruit geleerd zijn kunnen langs deze routes leiden tot nieuwe werkafspraken over organisatie, uitvoering, afstemming en mandatering.

Route 1 Optimaliseren bestaande (werk)afspraken

De bestaande afspraken qua inbreng van takenpakketten en mandaten staan hier niet ter discussie. De focus ligt op het zorgen dat de afspraken die zijn gemaakt ook echt (zo) werken en de fricties die dit nu in de weg staan, worden weggenomen.

Route 2 Verdergaande uniformering en mandatering

De tweede route gaat uit van het gedeelde beeld dat meer uniformiteit (harmonisatie) en mogelijk verdergaand mandaat, de kosteneffectiviteit verbetert. In deze route wordt een onderscheid gemaakt in meer bestuurlijk gevoelige dossiers en dossiers die bedrijfsmatig kunnen worden afgewikkeld (20/80 inschatting). Wat betreft de dossiers die bedrijfsmatig kunnen worden afgewikkeld krijgen de omgevingsdiensten een vergaand beschikkingsmandaat en vindt vergaande uniformering van processen en formats (formulieren, brieven etc.) plaats.

Route 3 Communicatie en gedeelde informatiehuishouding

In route 3 staan de communicatie, informatievoorziening en het administratieve proces centraal. Uitgangspunt is een eenduidige, zoveel mogelijk gedigitaliseerde, informatie-infrastructuur voor alle dossierinformatie en waar mogelijk procesbeheersing. Daar waar nog met verschillende systemen gewerkt wordt of moet worden, zijn minimaal de (informatie)formats geharmoniseerd.

Route 4 Innovatie in strategie en aanpak

In route 4 wordt de aanpak zelf kritisch tegen het licht gehouden. Kun je door een andere wijze van prioriteren, focus op resultaat, opdrachtverstrekking en/of aanpak tijd (en kwaliteit) winnen?

Datum

11 juni 2018

Documentnummer

GS: 4360811

PS: 4370955

Deze routes sluiten elkaar niet uit en kunnen ook verschillen per regio. De opgaven (en kansen) per regio zijn immers ook verschillend. Voor elke regio is verkend op welke route(s) de grootste kansen liggen voor verbetering en welke project-ideeën daarbij kunnen horen. Voor het uitwerken van de routes bevat het rapport per regio, passende projectinitiatieven met beoogde resultaten.

Voor alle routes geldt de randvoorwaarde dat de basis van alle betrokken organisaties (gemeente, provincie, omgevingsdienst) op orde is:

- een gedeeld beeld van wanneer de uitvoering goed is ('wat moet worden bereikt?');
- in controle zijn van de bedrijfsprocessen;
- aanwezigheid van de vereiste organisatie-competenties;
- een voldoende vertrouwensbasis over en weer op alle niveaus.

Consequenties

Niet van toepassing

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing

Communicatie

- Het rapport wordt gelijktijdig met de publicatie van de Statenmededeling aangeboden aan de directeuren en de Dagelijkse Besturen van de 3 Brabantse omgevingsdiensten. In de begeleidende brief hiertoe verzoekt de provincie het rapport te agenderen bij het Algemeen Bestuur met het voorstel om een bestuurlijke miniconferentie te organiseren (door de omgevingsdiensten).
- Het rapport wordt verzonden aan de colleges van B&W en de gemeentesecretarissen van de Brabantse gemeenten.
- Het rapport wordt via de griffies aangeboden aan de raden van de Brabantse gemeenten.
- De Algemeen Directeur van de provincie (Marcel van Bijnen) wordt gevraagd het rapport te agenderen op de agenda van de 4 Brabantse kringen van gemeentesecretarissen.

Vervolg

GS wenst dat het rapport onder de aandacht wordt gebracht tijdens de bijeenkomst Brabant Ontmoet, de bijeenkomst voor alle nieuwe raadsleden.

Bijlagen

- Rapport De staat van het mandaat, kenmerk 534, 23 april 2018, Arena Consulting en ProFacto

Datum

11 juni 2018

Documentnummer

GS: 4360811

PS: 4370955

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: mevrouw M.J. van den Dries, (073) 680 83 33,
mvddries@brabant.nl, afd. Projecten- en Programmamangement B van cluster
Natuur en Milieu.

Opdrachtnemer: de heer A. Casarotto, (073) 681 25 95,
acasarotto@brabant.nl, afd. Projecten- en Programmamangement A van cluster
Natuur en Milieu.